

Svou diplomovou práci jsem nazval „Co bylo, a už není“, což napovídá, že tématem je zmizení. Na mysli jsem měl především obce a města zničená válkou, ale téma může mít obecnější význam jako zachycení čekoholiv, po čem nám zůstávají jen matné obrysy: zmizelý život, který tady byl před námi. Přestože některými aspekty můj cyklus (pět pláten a papírová role) odkazuje k dramatu, nebo i k hrůze, vyznění je neválečné; tématem je spíše zmizení, než samotná tragická událost, je to jako bychom se dívali ze své přítomnosti do doby předtím, než se drama stalo. Obrátil jsem se ke krajinomalbě jako k prostředku, jak vyjádřit tragickou událost bez přehnaného patosu. Přestože jsem měl na mysli především tři místa, která vnímám jako symbolická: Lidice, Ležáky a Oradour-sur-Glane ve Francii, bylo takových míst, která si nezaslouží zapomenutí mnohem víc, a proto jsem své obrazy konkrétně nepojmenovával.

Technika provedení: pět pláten jako kombinace olejomalby a akrylové malby + papírová role s různými technikami akryl, uhel, stopy kávy a čaje, akvarel. Použil jsem Iněnobavlněné plátno. Tři z pěti pláten jsem si podložil slabší vrstvou akrylu a potom postupně přidával olejomalbu. Místo terpentýnu jsem použil makový olej. Naproti tomu zbylá dvě plátna jsem podkládal červenou akrylovou barvou a následně stejně tak vrstvil. S monumentální papírovou rolí jsem pracoval tak, že jsem plochu vždycky roloval od začátku do konce, několikrát po sobě a zaplňoval ji motivy. S cyklem spojuje papírovou roli to, že mě motivy organicky vyrůstaly z pozadí.

Vzory, které mě inspirovaly:

Arkhip Kujndži, vynikající krajinář částečně řeckého původu narozený na Ukrajině, který na konci 19. století maloval úchvatné precizní krajiny, prosycené světlem.

Josef Šíma, jeho krajiny už jdou k abstrakci, ale objevují se v nich konkrétní prvky.

Ze současných způsobem své malby Gerhard Richter, hlavně pokud jde o malbu na papírové roli.

Obrazy ztvárňující tragédii Lidic od malířů jako Paderlík nebo Brož jsou tendenční a proto mě neposloužily jako vzory. Naproti tomu pro mě byl velkou inspirací film Petra Nikolaeva „Lidice“ z roku 2011, jehož úchvatná sekvence z leteckého pohledu, kdy propuštěný vězeň František Šíma hledá pod sněhem navždy zmizelou vesnici, mě inspiroval pro tři z pěti olejových obrazů. Původně jsem začal třemi obrazy, které vlastně fungují jako triptych, který má souvislost ve své světelnosti a také barevnosti. Všemi pěti plátny prochází motiv sněhové stopy, který odkazuje přímo ke konkrétní filmové scéně, která se odehrává v prosinci. Světlo, kterým jsem první trojici naplnil má mít podle mého vlastního záměru neveselé zabarvení, spíše jako cosi, co navždy zahaluje podobu původního místa a už ho nemůžeme postihnout v jeho celistvosti. Proti tomu jsou zbylé dva obrazy pojety jako pohled hrdiny příběhu, když na místo přijde a dívá se do dálky.

Jsou barevně kontrastní nejen k prvnímu triptychu, ale i k sobě navzájem, jeden je temný, druhý světelný. Role papíru, na kterou jsem maloval a kreslil, má také s

první částí diplomové práce souvislost, doplňuje ji ve zdůrazněné dramatickosti. Vyznačují ji motivy, které se táhnou přes celou její délku. Redukce jde od motivu k liniím a stále se zvětšujícímu prázdnému prostoru.

Jak na plátnech, tak na papírové roli jsem zachytil ozvuk dojmu, který na mě zanechala krásná zachovalá stará vrata lidického kostela sv. Martina, která jsem při své opětovné návštěvě lidického muzea obdivoval. Papírovou roli vnímám - oproti plátnům - jako dramatictější část své diplomové práce, kde i přes klidná místa vystupuje konflikt zřetelněji. Vnímám to, co jsem vytvořil jako jakousi vnitřní náповěď toho, o co zde jde. Že je to symbolika, která se nepotřebuje vyjadřovat agresivně naturalisticky. Spíš jde o takové zahledění se do toho, co bylo předtím, než se situace odehrála. Tím se do výjevu dostává víc poetiky. Jako důležité přesto vnímám dostávat do obrazu konkrétní detaily. Když je dílo myšleno jako odkaz k dějinám, ta konkrétní odkazovost je důležitá. Kdybych měl zmínit, co má pro mě jako detail význam, je to odkaz ke kostelu, ke kříži, jako potřeba upnout se v období války k něčemu vyššímu a hledat v něm útěchu.

Navštívil jsem také mezinárodní dětskou výstavu v Lidicích a přečetl si knihu Eduarda Stehlíka Lidice, příběh české vsi. Výstava dětí oproti historickým zdrojům, jako je film Lidice, nebo tato publikace ukazuje spontánní tvořivost a dotváří dnešní kulturní život místa. Udělal jsem si souvislost s tím, že jsem nechtěl své obrazy koncipovat výhradně jako historii, ale spíše jako přenesený prožitek toho, co se stalo. Pan Stehlík shromáždil biografie obyčejných lidí, kteří ale svými osudy vůbec obyčejní nebyli a díky tomu, že tato kniha vyšla dostalo všeobecné povědomí o obci další rozměr. Lidice už nebyly jen památníkem, ke kterému se položily květiny, ale staly se historií složenou z lidských osudů, působivých a tragických.

Z eseje Ninfa moderna, který mě doporučil konzultant, jsem získal obohacení ve smyslu toho, jak se v něm píše o umělecké archeologii, odkrývání historie. Jedná se o srovnávání zobrazení téhož motivu v dějinách umění, což bylo pro mě určitě zajímavé vzhledem k tomu, že jsem ve ztvárnění motivu měl rovněž své předchůdce, i když se s jejich pojetím třeba neztotožňuju.

Publikace Atentát na Heydricha: sedmdesát příběhů paměti národa obsahuje také příběh Václava Hanfa, jednoho z přeživších lidických dětí.

Poznámky k uměleckým výkonům, které nějak reagovaly na lidickou tragédii: Obraz Gerharda Richtera „Strýc Rudi“, který patří lidické galerii jsem viděl v DOXU na výstavě „Bolest těch druhých“. Je to zvláštní spíš tím, že mě obraz poté, co jsem si přečetl popis k němu, nedává moc vazbu k historii Lidic, nevztahuje se pietně k obětem a proto mám přes veškerý respekt k Richterovi pocit, že nebylo vhodné ho Lidicům věnovat, z tohoto důvodu mě kontroverze ohledně toho připadá oprávněná. Vykládám na jedné straně obraz jako snahu malíře vyrovnat se dějinnou tragédií, ale myslím že obraz patřil spíš do některého válečného muzea v Německu. Věnován byl umělcem v roce 1968.

U nás došlo v 70. letech k nepřijetí díla Květy Válové pro Lidice, nebylo režimně

dost konformní.

Jiným zajímavým dílem na této výstavě byla instalace Dagmar Demming z roku 1996, kde slyšíme hlasy lidických žen a dětí, nebo i kokrhání kohouta z gramofonové nahrávky, toto dílo si vykládám jako snahu dostat nás přímo do místa a času, kdy se událost stala. Pro mě jsou zmíněná dvě díla z výstavy velmi rozdílná v práci s dějinami, na jedné straně kontroverzní gesto Richtera toto věnovat a na druhé straně dílo reflektující soucit autorky s oběťmi a s pietností k místu, pro které bylo darováno.

Seznam použité literatury:

Eduard Stehlík, Lidice příběh české vsi, 2004 ISBN: 80-86758-13-3

Atentát na Heydricha (kolektiv autorů), 2016 ISBN: 978-80-257-1865-0, 978-80-905250-0-9

Georges Didi-Huberman Ninfa moderna, esej o spadlé draperii, 2002 ISBN: 978-80-86603-80-3

Podpis